

6.

Wartość przyjaźni

I. PROSPEKT WARTOŚCI

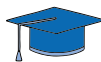
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność kontaktowania się z drugim człowiekiem

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Zdolność budowania trwałych przyjaźni

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Czy możliwa jest przyjaźń na całe życie?
- Co buduje prawdziwą przyjaźń?
- Jaką wartość ma dla mnie przyjaźń?
- Czym mogę się podzielić z drugim człowiekiem?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Przyjaźni trzeba się nieustannie uczyć.
- Relacje z rówieśnikami są budowane za pomocą dialogu i współpracy¹.
- Warunkiem przyjaźni jest szczerłość i otwartość.

Zasady

- Buduję swoją tożsamość poprzez relacje z drugim człowiekiem².
- Z rozważą podchodzę do znajomości zawieranych przez Internet.
- Otwieram się przed przyjacielem, kolegą; staram się go wysłuchać.
- Potrafię korzystać z czasu spędzonego razem z rówieśnikami.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Przyjaźń rodzicielska jest wzorem dla przyjaźni koleżeńskiej.
- Należy zwracać uwagę na kolegów i znajomych dziecka.
- Rodzice powinni wspierać te inicjatywy, które zmierzają do tworzenia wspólnoty i zacieśniania więzów koleżeńskich pomiędzy dziećmi.

Zasady

- Zwracam uwagę młodemu człowiekowi na problemy jego rówieśników.
- Szanuję przyjaźnie i znajomości dziecka.
- Staram się zrozumieć relacje pomiędzy dzieckiem a jego kolegami.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Przyjaźń jest relacją, która angażuje całego człowieka.
- Należy wspierać klasowe przyjaźnie.
- Trzeba wskazywać uczniom na konieczność współdziałania z drugim człowiekiem.

¹ „Spośród więzów społecznych, które są konieczne do doskonalenia człowieka, jedne, takie jak rodzina i wspólnota polityczna, bardziej bezpośrednio odpowiadają jego wewnętrznej naturze; inne wynikają raczej z jego wolnej woli”. KDK 25.

² „Obraz Boży jest obecny w każdym człowieku. Jaśniej we wspólnocie osób na podobieństwo zjednoczenia Osób Boskich między sobą [...]”. KKK 1702.

Zasady

- Zależy mi, aby integrować klasę wokół wspólnych idei, zainteresowań.
- Staram się, żeby uczniowie nawiązywali znajomości z rówieśnikami spoza klasy.
- Uświadamiam uczniom potrzebę i wartość przyjaźni.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Proponuję uczniom opisanie swoich refleksji i opinii na temat przyjaźni. Każdy uczeń ma napisać, co gotów jest ofiarować i poświęcić dla swojego przyjaciela. Uczeń zastanawia się nad tym: Jakim jestem przyjacielem? Czy potrafię słuchać innych i pomóc w potrzebie? Czy umiem zrezygnować z własnej wygody? Celem zadania jest skłonienie uczniów do refleksji nad swoimi zdolnościami do komunikowania się z drugim człowiekiem. Następnie wszyscy dyskutują na tematy:

- Moje zaangażowanie w budowanie przyjaźni.
- Jak udoskonalić swoje relacje z innymi?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczniowie rozumieją, na czym polega prawdziwa przyjaźń i koleżeństwo³. Potrafią budować trwałe relacje z rówieśnikami, polegające na wzajemnym zrozumieniu, szacunku, zaufaniu, szczerości. Nie uciekają od problemów, wspólnie, poprzez dialog, rozwiązują konflikty i nieporozumienia. Są gotowi do poświęceń na rzecz swoich przyjaciół.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzież nie potrafi otworzyć się na przyjaźnię, budować trwałych więzi z rówieśnikami. Często postrzega kolegów w kategorii zysków i strat, gdzie nie ma miejsca na prawdziwy dialog, zaufanie i poświęcenie dla dobra drugiego człowieka. Z drugiej strony, zawiera ryzykowne przyjaźnie i znajomości przez Internet. Młodzi ludzie poprzestają na wirtualnych kontaktach, które nie są w stanie zastąpić prawdziwych osobowych relacji.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Jedną z największych i najważniejszych wartości dla młodego człowieka jest przyjaźń. Relacja przyjaźni oparta jest na wzajemnym szacunku i sympatii, lojalności, zaufaniu, życzliwości, solidarności, zrozumieniu, wspólnych zainteresowaniach i podobnych wartościach. Przyjaźń wymaga wzajemności – nie można przyjaźnić się z kimś kto nie przyjaźni się z nami. Przyjaźń to wspólne spędzanie czasu, ale także wzajemne dochowywanie tajemnic i wspieranie się w trudnych sytuacjach. Na przyjacielu można polegać, dlatego ważne jest, by nie zawieść wzajemnego zaufania. Przyjaciel powinien też być wyrozumiały i wybaczać drobne potknięcia.

³ „Przyjaźń jest więzią, która angażuje całego człowieka. Jednak, aby mogła trwać, być zawsze świeżą, trzeba się o nią troszczyć. Przyjaźń, tak jak życie, ma swój rytm naturalny i domaga się szacunku, otwartości na to, co nieprzewidywalne”. [T. Florek], *Przyjaźń i uczucia. Dlaczego boimy się uczuć w przyjaźni?*, „Głos Karmelu” 2006, nr 5, akapit 5, [online:] <https://www.karmel.pl/przyjazn-i-uczucia-dlaczego-boimy-sie-uczuc-w-przyjazni/2/> [dostęp: 31.07.2021].

Przyjaźń jest bardzo ważną wartością w życiu młodzieży szkolnej. Młodzież szuka akceptacji i zrozumienia. Szuka grup, w których będzie się czuła dobrze i będzie zaakceptowana. Młodzież bardzo przeżywa wszelkie rozczarowania i odrzucenie, dlatego rodzice i nauczyciele powinni wspierać, szczególnie w tych momentach, młodych ludzi.

O tych i innych aspektach wartości przyjaźni warto porozmawiać z uczniami, opierając się na lekturach danego poziomu nauczania. Poniżej prezentacja wybranego fragmentu z lektury klasy piątej traktującego o przyjaźni.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Przedstawiony fragment wiersza H. Zielińskiej *Mój kumpel* w sposób poetycki charakteryzuje tytułowego kumpla. Cechy jakie przedstawia narrator są dostrzegalne w relacji przyjaźni. Przyjaciel to ktoś kto jest bliski, kto może nie jest idealny, ale po prostu jest obecny.

Wiersz opisuje cechy przyjaźni i rewelacyjnie ujmuje je z perspektywy młodego człowieka. Niejeden uczeń utożsami się z tym opisem i spojrzy na relacje, które tworzy ze swoimi rówieśnikami.

Pogadać z nim można do rzeczy,
przypomni lekcje na jutro,
a jeśli się czasem rozbeczy,
to – gdy naprawdę jest smutno...
Można mu sekret powierzyć,
nie zdradzi nigdy, nikomu!
Razem do szkoły idziemy
i razem wracamy do domu.

H. Zielińska, *Mój kumpel*,
cyt. za: A. Klimowicz,
M. Derlukiewicz, *Nowe
Słowa na start! Pod-
ręcznik do języka pol-
skiego dla klasy piątej
szkoły podstawowej*,
wyd. Nowa Era, Warsza-
wa, 2018, s. 10.

Omawiając tę wartość na podstawie powyższego fragmentu, warto postawić uczniom pytania dotyczące ich przyjaźni: Czy mają kumpla, przyjaciela? Za co najbardziej cenią swojego przyjaciela? Jak oceniają samych siebie jako przyjaciół? Pozostawienie uczniom przestrzeni do swobodnej wypowiedzi, pozwoli im dojść do własnych przemyśleń i wyciągnąć wnioski. Dzięki temu będą mogli docenić swojego kumpla i dostrzec wartość w relacji przyjaźni. Bo po prostu warto mieć kogoś bliskiego!

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Osoba ludzka posiada naturalny i strukturalny wymiar społeczny, jako że jest powołana w głębi swej istoty do wspólnoty z innymi oraz do dawania siebie innym: „Bóg troszczący się po ojcowsku o wszystko chciał, by wszyscy ludzie tworzyli jedną rodzinę i odnosili się wzajemnie do siebie w duchu braterskim” (KDK 24). Tak więc społeczeństwo, owoc i znak społecznej natury człowieka, ukazuje swoją pełną prawdę we wspólnocie osób.

ChL 40.

Człowiek jest tak stworzony, że się nie spełnia, nie rozwija i nie może znaleźć swej pełni inaczej, jak tylko „przez szczery dar z siebie samego”. Podobnie nie osiąga dogłębnego poznania prawdy o sobie poza spotkaniem

z innymi: „obcuję ze sobą tylko o tyle, o ile obcuję z kimś drugim”. Wyjaśnia to, dlaczego nikt nie może doświadczyć wartości życia bez konkretnych twarzy, które powinien miłować. Oto tajemnica prawdziwej ludzkiej egzystencji, ponieważ „życie istnieje tam, gdzie jest więź, jedność, braterstwo; i jest życiem silniejszym od śmierci, kiedy jest zbudowane na prawdziwych relacjach i więziach wierności. Przeciwnie, nie ma życia tam, gdzie człowiek uważa, że należy tylko do siebie i chce żyć jak wyspa – w tych postawach przeważa śmierć”.

FT 87.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

I jeśli dobrze czynicie tym tylko, którzy wam dobrze czynią, jaka za to dla was wdzięczność? I grzesznicy to samo czynią. Jeśli pożyczek udzielacie tym, od których spodziewacie się zwrotu, jakaż za to dla was wdzięczność? I grzesznicy grzesznikom pożyczają, żeby tyleż samo otrzymać. Wy natomiast miłujcie waszych nieprzyjaciół, czyncie dobrze i pożyczajcie, niczego się za to nie spodziewając. A wasza nagroda będzie wielka, i będziecie synami Najwyższego; ponieważ On jest dobry dla niewdzięcznych i złych. Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny.

Łk 6,33-36.

Dlatego odrzuciwszy kłamstwo: niech każdy z was mówi prawdę do bliźniego, bo jesteście nawzajem dla siebie członkami. Gniewajcie się, a nie grzeszcie: niech nad waszym gniewem nie zachodzi słońce! Ani nie dawajcie miejsca diabłu! Kto dotąd kradł, niech już przestanie kraść, lecz raczej niech pracuje uczciwie własnymi rękami, by miał z czego udzielać potrzebującemu. Niech nie wychodzi z waszych ust żadna mowa szkodliwa, lecz tylko budująca, zależnie od potrzeby, by wyświadczała dobro słuchającym. I nie zasmucajcie Bożego Ducha Świętego, którym zostaliście opieczętowni na dzień odkupienia. Niech zniknie spośród was wszelka gorycz, uniesienie, gniew, wrzaskliwość, znieważenie – wraz z wszelką złością. Bądźcie dla siebie nawzajem dobrzy i miłosierni! Przebaczajcie sobie, tak jak i Bóg nam przebaczył w Chrystusie.

Ef 4,25-32;
por. Mt 5,48.

KKK 374;
por. 396; 1023.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Pierwszy człowiek nie tylko został stworzony jako dobry, lecz także ukonstytuowany w przyjaźni ze swoim Stwórcą oraz w harmonii z sobą samym i otaczającym go stworzeniem.

IV. LITERATURA

- Böhner T., *Zabawy ułatwiające nawiązywanie kontaktów. Dla kreatywnych grup i kółek teatralnych*, tłum. M. Jałowiec-Sawicka, wyd. Jedność, Kielce 2002.
- Cesarz W., *Sztuka programowania*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 14-18.
- Ferder F., *Żywe słowa. Pismo Święte psychologia i komunikacja międzyosobowa*, tłum. B. Majczyzna, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002.
- [Florek T.], *Przyjaźń i uczucia. Dlaczego boimy się uczuć w przyjaźni?*, „Głos Karmelu” 2006, nr 5, [online:] <https://www.karmel.pl/przyjazn-i-uczucia-dlaczego-boimy-sie-uczuc-w-przyjazni/2/> [dostęp: 31.07.2021].
- Franciszek, *Enc. «Fratelli tutti». O braterstwie i przyjaźni społecznej*, Wydawnictwo M, Kraków 2020.
- Hajduk T., *W bliskich relacjach międzyludzkich. Poznać, pokochać i naśladować Jezusa* [MP3], Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- Hamer H., *Rozwój umiejętności społecznych. Jak skuteczniej dyskutować i współpracować*, wyd. Veda, Warszawa 2003.
- Jan Paweł II, *Adh. Christifideles laici*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 221-294.
- Kaźmierczak P., *Personalistyczna koncepcja wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, wyd. Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Martini C.M., *Na ścieżkach nawiedzenia. Poszukiwanie woli Bożej w codziennych spotkaniach z ludźmi*, tłum. J. Kołacz, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002.

Mickiewicza A., *Przyjaciele*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 12-13.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.

Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym [Gaudium et spes]*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

Zielińska H., *Mój kumpel*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 10.

